

cooperative governance
and traditional affairs

Department of Cooperative Governance
and Traditional Affairs
FREE STATE PROVINCE

LEFAPHA LA KOPANELO YA PUSO LE MEETLO LA FREISTATA

BUKANA YA TATAISO NTSHETSOPELE YA MOLAO WA PHIHLELLO YA LESEDI, wa 2000 (MOLAO 2 WA 2000) (“MOLAO”)

PONELOPELE YA LEFAPHA

Puso e kopantsweng, e potlakileng le ntshetsopele ya puso ya lehae ka hara Provense ya Freistata.

MAIKEMISETSO A LEFAPHA

Lefapha le sebetsa ka thata ho matlafatsa tshebetso mmoho ya disektara le ho tshehetsa dimmasepala le Marena tshebetsong e ntle ya phano ya ditshebeletso, ka:

- Moralo le ntshetsopele e sireletsehileng le e kopantsweng
- Tshebetsommoho
- Dipatlisiso
- Bodisa le tekolo
- Boikarabelo

BOETAPELE BA LEFAPHA

Letona (MEC) ke **Mof. S.M MLAMLELI**

Hlooho ya Lefapha la Kopanelo ya Puso le Meetlo ke **Mong M.V Duma**

A. DINTLHA TSA KGOKAHANO

Mohlanka wa Lesedi

Mohlanka wa Lesedi wa lefapha ke Hlooho ya Lefapha. Dintlha tsa hae tsa kgokahano ke tse latelang:

Monghadi M.V. Duma

Aterese: Room 702 OR Tambo House
St Andrews Street
BLOEMFONTEIN
9301

PO Box 211
BLOEMFONTEIN
9300

Mohala.: (051) 405-5719
Fekse: (051) 403-3650
Imeili: hod@fscogta.gov.za
Websaete: www.fscogtahs.gov.za

Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi

Motho ya kgethilweng ho fana ka lesedi setjhabeng ke Molaodi: Ditshebeletso tsa Tsamaiso ya Dimmasepala le Ditshebeletso tsa Molao. Ka hoo, ke Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi wa Lefapha.

Adv ME Mantso

Molaodi: Tsamaiso ya Dimmasepala le Ditshebeletso tsa Molao

Aterese: Room 406
LT Trust Building
Elizabeth Street

Mohala.: (051) 407-6839
Fekse: (051) 407-6740
Imeili: mojalefam@fscogta.gov.za
Websaete: www.fscogta.gov.za

B. TATAISO YA KAROLO 10 [karolo 14(1) (c)]

Khomishene ya Afrika Borwa ya Ditokelo tsa Botho e phatlaladitse bukana ya tataiso ya ho sebedisa Molao ka dipuo tsa mmuso tse leshome le metso e mebedi. Bukana ena e ka fumaneha ho PAIA@sahrc.org.za kapa www.sahrc.org.za. Khomishene ya Afrika Borwa ya Ditokelo tsa Botho e fumaneha atereseng e latelang:

Yuniti ya PAIA
Sebaka sa Dipatlisiso le Ditokomane
Khomishene ya Afrika Borwa ya Ditokelo tsa Botho
Private Bag X2700
HOUGHTON
2041
Mohala: (011) 877 3821/3645
Fekse: (011) 403 0668

C. PHIHLELLO YA DIREKOTO TSA LEFAPHA

C.1 Direkoto tse fumanehang ntle le hore di koptjwe

Dihlopha tse latelang tsa direkoto di fumaneha ntle le hore ho etswe kopo ya tsona Lefapheng mme di ka fihlellwa ho www.fs.gov.za kapa di ka fumahena ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi.

- Moralo wa Mawala a Tshebetso
- Moralo wa Mosebetsi wa Selemo
- Tlaleho ya Selemo le Selemo
- Puo ya Ditekanyetso tsa Ditjhelete ka Letona (MEC)
- Diphatlalatso
- Dipehelo tsa Ditaba

C.2 Direkoto tse ka koptjwang

Direkoto tse latelang di ka fumaneha ha ditlhoko kaofela tsa tsamaiso tse Molaong tse amanang le kopo ya phihlello ya rekoto eo di fihlelletswe kaofela mme phihlello ya rekoto eo e sa hanwa ka mabaka afe kapa afe a kgano a hlalositsweng Molaong. Ho ka ikopanngwa le Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi mabapi le lesedi le fetang mona ka mabaka a kgano.

- Metsotso ya dikopano
- Dipampiri tsa Dipuo tsa Letona(MEC)
- Ditharollo tse nkilweng diwekshopong le seminareng
- Ditlaleho tse phatlaladitsweng
- Ditletlebo tse fumanweng
- Meralo ya maano le mawala a tshebetso
- Direkoto tsa khiri
- Ditokomane tsa Ditekanyetso tsa Ditjhelete
- Ditokomane tsa dikopo tsa MTEF
- Dimemorandamo le poloko ya ditokomane

C.3 Metjha ya dikopo

- Ya etsang kopo o lokela ho sebedisa foromo e fumahenang Lesedinyaneng la Mmuso, e hoketsweng mona.

- Ya etsang kopo o lokela ho bontsha hore kopo ke ya khophi ya rekoto kapa o batla ho balla rekoto eo dikantorong tsa Lefapha. Kapa, ha rekoto e se tokomane, e ka shejwa ka mokgwa oo a kopileng ho e sheba ka ona, ha ho kgonahala.
- Ha motho a etsa kopo ka mokgwa o itseng o tshwanela ho fumantshwa rekoto ka ona mokgwa oo a kopileng ka ona. Ha kopo eo e dumellwa ha a tshwanela ho itshunya ho sa hlokahale tsamaisong ya Lefapha, kapa a senye rekoto eo, kapa a itshunyatshunye ditokelong tsa bongodi tseo e seng tsa Mmuso. Ha a sa fumantshwe rekoto eo ka mokgwa oo a e kopileng ka ona empa a e fumantshwa ka mokgwa o mong osele, tefello ha e a lokela ho feta ya mokgwa o kopilweng pele.
- Ha eba, hodima a filwe karabo ya kopo ya rekoto ka lengolo, ha motho ya entseng kopo a batla ho arajwa ka tsela enngwe, mohl, ka mohala, sena se lokela ho hlalosa.
- Ha motho a etsa kopo lebitsong la motho e mong, o lokela ho fana ka maemo ao ho etswang kopo ka ona.
- Ha ya etsang kopo a sa tsebe ho bala kapa ho ngola, kapa a sa itekanela, a ka etsa kopo ya rekoto ka molomo. Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi o lokela ho tlatsa foromo lebitsong la ya etsang kopo mme a mo fe khophi ya yona.
- Ho ya ka Molao, mefuta e mmedi ya ditefello e lokela ho lefshwa; e leng tefello ya kopo ya rekoto le ya phihlello ya rekoto.

Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi o lokela ho tsebisa ya etsang kopo ka lengolo la temoso, le mo kopang ho lefa tefello ya R35 pele a ka tswela pele ka kopo eo.

Ya etsang kopo ya rekoto a ka etsa boipiletso ka hare, ha ho lokela, kapa a etsa kopo lekgotleng la dinyewe kgahlano le tefello ya kopo eo.

- Ka mora hore Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi a etse qeto Mabapi le kopo eo, ya etsang kopo o lokela ho tsebiswa ka qeto eo ka mokgwa oo a kopileng ka ona le ka ditharollo tse teng.
- Ha kopo e dumetswe, tefello ya phihlello ya rekoto e lokela ho lefshwa jwalo ka ha e boletswe. Ditefello dihoketswe mona.
- Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi o lokela ho araba kopo ya rekoto pele matsatsi a 30 feta.
- Ka tlasa mabaka a itseng, Mohlanka wa Lesedi a ka eketsa nako eo ya matsatsi a 30, hanngwe feela ka nako ya matsatsi a 30.

D. DITSHEBELETSO LE MESEBETSI YA SETHEO

D.1 Mefuta ya ditshebeletso/mesebetsi

Ditshebeletso tsa lefapha ke tse latelang:

TSHEHETSO YA PUSO YA LEHAE:

- Ntshetsopele ya Moruo wa Lehae
- Moralo le Ntshetsopele e kopantsweng ya Dimmasepala
- Moralo le Ntshetsopele ya Sebopeho
- Mawala a Dimmasepala a tshebetso ya Moralo wa Thuso le ya Ditjhelete
- Ditshebeletso tsa Motheo tsa Mahala
- Tshehetso ya Mmasepala ka Ditjhelete
- Ditshebeletso tsa Taolo ya Dikoduwa tsa Provense
- Dikamano tsa Mebuso
- Ho ba le seabo ha Setjhaba
- Bodisa ba Tshebetso ya Dimmasepala
- Ditshebeletso tsa Molao le Keletso ka Maano a Mmasepala
- Tsa Meetlo:
  - Ntshetsopele le Tshehetso ya Setheo
  - Ntlo ya tsa Meetlo

DITSHEBELETSO TSA KOPANELO:

- Moralo le Tsamaiso ya tsa Basebetsi
- Dikamano Mosebetsing/Basebetsing
- Ntshetsopele ya tsa Basebetsi (Ntshetsopele ya Bokgoni)
- Bophelo bo Botle ba Basebetsi
- Taolo ya Tshebetso le Ntshetsopele
- Moralo wa Mawala a Tshebetso, Bodisa le Tekolo
- Moralo wa Phano ya Ditshebeletso le Ntlafatso
- Ntshetsopele ya Mekgatlo/Moralo wa Popeho
- Dipuisano tsa Kopanelo
- Lesedi la Thekenoloji
- Moralo
- Taolo ya Dikotsi

DITSHEBELETSO TSA DITJHELETE LE KUNO:

- Direkoto tsa Ditjhelete
- Direkoto tsa Taolo ya Ditjhelete
- Taolo ya Letoto la Phepele le Thepa

KANTORO YA HLOOHO YA LEFAPHA:

- Tlhakiso ya ka Hare
- Ditshebeletso tsa Taolo ya tsa Tshireletso
- Ditshebeletso tsa Thibelo ya Bobodu
- Mananeo a Ikgethang a Tekatekano ya Bong, Boqhwalala le Matlafatso ya Batjha

D.2 O ka fumana ditshebeletso tsena jwang

Ho fumana ditshebeletso tsa Lefapha, ho ka ikopanngwa le Hlooho ya Lefapha kapa Mohlanka-Motlatsi wa Lesedi.

F. DITLHOPHISO TSA HO DUMELLA SETJHABA HO BA LE SEABO HO RALWENG HA LEANO LE TSHEBEDISONG YA MATLA.

- Matsholo, jwalo jwalo, a hlophiswa ka nako e itseng Provenseng ka bophara. Sepheo ke ho kopana ha mmuso wa provense le baahi sefahleho le sefahleho ho hlalosa le ho ikarabella ho maano, mananeo le diprojeke.
- Ho ya ka Molao le Ditaello tsa Lekgotla la Phethahatso la Provensi, Molao o phatlalatswa setjhabeng bakeng sa diphehiso le ditshisinyo tsa setjhaba pele o ka thehwa. Setjhaba se fuwa monyetla wa ho ngola dipehelo tsa sona kapa ho hlahella ka pela dikomiti tsa mesebetsi e fapaneng.
- Molao e fapaneng ya provensi e dumella baahi ho thonya ditho tse tla sebetsa dikomiting tse itseng. Baemedi bana ba ka ba le seabo diqetong tse tla nkuwa.
- Ho ya ka Molao wa Ntshetsopele ya Tsamaiso ya Toka, wa 2000, ha ho ralwa melawana, setjhaba le sona se memelwa ho tla tshwaela ditabeng tse amang ditokelo tsa sona.
- Hlasela-TV e hasetswa boemafofane, dipetlele le dibakeng tse ding tsa setjhaba moo lesedi le mabapi le tsa mmuso wa provensi le fuwang setjhaba teng.
- Baphatlalatsi ba ditaba ba sebedisetswa ho fana ka lesedi setjhabeng.

G. DITHAROLLO TSE TENG HA DIPEHELO TSA MOLAO ONA DI SA LATELWE

Ya etsang kopo a ka etsa boipiletso ba ka hare kgahlano le qeto ya Motlatsa

Mohlanka wa Lesedi ho Letona kapa ho motho ya kgethilweng ke Letona. Ho feta moo, motho ya etsang kopo a ka etsa kopo ya thuso e loketseng ho lekgotla la dinyewe ka mora hore a hlolehe ho fumana thuso ya tsamaiso ya ka hare. Ho na le pehelo ya ditefello bakeng sa tshebetso ena, mme ditefello tseo di kenyeleditswe lenaneng le hoketsweng la ditefello.

H. NTJHAFATSO YA LESEDI LA BUKANA ENA

Ha ho hlokeha, Lefapha le tla ntjhafatsa lesedi la bukana ena.

I. PHUMANEHO YA BUKANA

Bukana ya Lefapha e fumaneha ka mokgwa o latelang:

- Khophi ya enngwe le enngwe ya dipuo tse tharo tsa mmuso e tla fuwa Khomishene ya Afrika Borwa ya Ditokelo tsa Botho; le kantoro enngwe le enngwe ya baahi, ya Khomishene.
- Bukana ena e tla phatlalatswa ka Sesotho, Senyesemane le Afrikaans
- Bukana ena e fumaneha websaeteng ya Lefapha ho www.freestateonline.fs.gov.za.